

EFESUS

Yesus na Pol qariñyej

¹ E Pol. Kristus Yesus na e qarinbej deqa e aqa anjam mare mare laqnum. Qotei aqa segi areqalo na e wau di ebej. Ningi Qotei aqa segi tamo uñgasari Efesus qureq di unub qaji. Ningi Kristus Yesus geregere dauryeqnub. E anjam endi nengreñyosim nunþoq qariñyonum. ² Gago Abu Qotei wo Tamo Koba Yesus Kristus wo nañgi aiyel ningi qa are boleinjrimqa ningi lawo na soqniy.

Kristus na lan qaji ingi bole bole iga egej

³ Iga Qotei aqa ñam soqtoqnqom. A gago Tamo Koba Yesus Kristus aqa Abu Qotei. A Kristus aqa siñgila na lan qaji ingi bole bole iga egej. A gago qunuñ qa are qalsiq deqa ingi di iga egej. ⁴ Qotei a mandam atosaisosiqa bati deqa a na iga giltgej. Di kiyaqa? Iga Kristus beteryosim Qotei aqa segi kumbra boleq di sosim aqa ñamgalaq di une saiqoji sqajqa deqa. ⁵ Tulanj nami Qotei na iga qalaqlaigosiqqa iga aqa segi añgro sqa marsiqa Yesus Kristus aqa wau na iga elenjej. Qotei aqa segi areqalo na a degyej. ⁶ Aqa kumbra dena a iga qa are boleijej. Aqa Ñiri Yesus a tulanj qalaqlaiye-qnu qaji aqa siñgila na a degyej. Deqa aqa ñam tulanj goge oqoqncas.

⁷ Qotei a iga qa are tulanj boledamuiyej. Aqa kumbra di aqa utru agiende. A na Kristus qariñyonqa a gago uneq na iga awaigwa marsiq moiyej. Moisiq aqa leñ aiyel dena Qotei na gago

une kalil kobotetgej. ⁸ A iga qa are tulañ boleiyosiq qalie ti powo ti kalil iga egej. ⁹ Nami Qotei a are qalej, “Kristus a wau di yqas.” Osiqa aqa areqalo di ulitesoqnej. Ariya bini a na olo aqa areqalo di boleq atsiq iga osorgeqnu. ¹⁰ Deqa iga qalieonum, Qotei na iŋgi iŋgi kalil mandam ti laŋ qure ti di unub qaji naŋgi taqatnjroqnqas. Osim gilsim gilsim bati a nami atej qaji di brantimqa a iŋgi iŋgi kalil di olo osim Kristus aqa banq di atim Kristus a naŋgo gate sqas.

¹¹ Qotei a mareqnaqa iŋgi iŋgi kalil babeleŋeqnu. Tulan̄ nami a aqa segi areqalo dauryosiq iga na Kristus beteryosim iga aqa segi tamo uŋgasari sqa-jqa marsiq giltgej. ¹² Iga Juda unum deqa iga namoqna Kristus qa gago areqalo singilatem. Gago kumbra dena Qotei aqa ñam tulan̄ goge oqoqnqas.

¹³ Ningi sawa bei bei qaji ningi dego Qotei aqa anjam bole queb. Anjam bole agiende. Qotei a Yesus aqa wau na ningi eleŋej. Ningi Yesus qa nuŋgo areqalo singilatosib a beteryesonab Qotei na aqa anjam nami marej qaji di dauryosiq aqa toqor ningi engej. Deqa ningi aqa segi tamo uŋgasari unub. Toqor di aqa Mondor Bole. ¹⁴ Iga Mondor ejunum deqa iga qalieonum, bunuqna iga iŋgi bole bole Qotei a nami aqa segi tamo uŋgasari naŋgi enjrqa marej qaji di oqom. Qotei a gago uneq na iga awaigej deqa iga iŋgi bole bole di oqom. Iga deqa bini tarinjoqnsim unum. Gago kumbra dena Qotei aqa ñam tulan̄ goge oqoqnqas.

Pol a Efesus Kristen naŋgi qa pailyej

¹⁵ E endegsi quem. Ningi Tamo Koba Yesus qa nuŋgo areqalo singilatoqnsib Qotei aqa segi tamo

unjasari kalil naŋgi qalaqalainjreqnub. ¹⁶ Deqa e gaigai Qotei binjiyoqnsim ningi qa pailyeqnum. ¹⁷ A gago Tamo Koba Yesus Kristus aqa Qotei. A gago Abu riaŋ koba ti unu qaji. Deqa e ningi qa endegsi pailyeqnum, “O Abu, ni na Efesus Kristen naŋgi areqalo bole enjrimqa naŋgi ino anjam aqa utru geregere poinjrim ni qa bole qalieoqnqab.” ¹⁸ O ijo was, ijo are koba endegsi unu. Qotei na nunjo areqalo suwantetŋimqa iŋgi tulaŋ bole bole a nami ningi engwa osiq metŋej qaji di ningi qalieqab. Agi ningi iŋgi di oqajqa tarinjoqnsib unub. Iga Qotei aqa segi tamo ungasari unum deqa a na iŋgi di iga egwa marsiq gereiyetgej unu. ¹⁹ Qotei a singila koba ti unu. Singila dena a na gaigai iga Yesus qa gago areqalo singilateqnum qaji iga aqaryaaiqechnu. Qotei aqa singila di tulaŋ kobaquja. Deqa iga na ubtosim marqa keresai. Aqa singila kobaquja di gagoq di waeqnu. Ningi singila di qalieqajqa deqa e ningi qa Qotei pailyeqnum. ²⁰ Singila di nami Kristus aqaq di wauoqnej. Agi Kristus a moinaq Qotei aqa singila kobaquja dena a na Kristus olo subq na tigeltoсиq lanj qureq osi oqsiq aqa baij woq di awotej. ²¹ Deqa Kristus na mondor singila naŋgi ti gate kokba ti mandor naŋgi ti tamo kokba ti kalil naŋgi tulaŋ buŋnrsiqa goge kobaq di unu. A na tamo kalil bini batı endeqa ñam koba ejunub qaji naŋgi ti tamo kalil bunuqna ñam koba oqab qaji naŋgi ti tulaŋ buŋnrsiqa goge kobaq di unu. ²² Qotei na iŋgi iŋgi kalil osiqa Kristus aqa sorgomq di atej unub. Deqa Kristus a iŋgi iŋgi kalil di naŋgo gate koba sosiqa Qotei aqa segi tamo ungasari kalil naŋgi taqatnjreqnu. ²³ Tamo ungasari naŋgi di agi

Kristus aqa jejamu qujai unub. Kristus a naŋgi ti inŋgi inŋgi kalil ti ekritosiq tulaŋ keretnjrejunu.

2

Iga moreñesobulonam Qotei a iga qa are boleiyosiq qalaqalaigej

¹ Nami niŋgi une yoqnsib laqneb deqa niŋgi moreñesobuleb. ² Bati deqa niŋgi mandam qa kumbra uge uge na walweloqneb. Niŋgi mondor uge uge laŋ goge di unub qaji naŋgo gate koba Satan aqa kumbra dauryoqneb. Satan a segi mondor siŋgila koba. Deqa a tamo uŋgasari Qotei aqa anjam gotranjeqnub qaji naŋgo are miliqiŋ di siŋgila na waueqnu. ³ Nami iga kalil dego naŋgi koba na laqnsimqa gago jejamu qa areqalo uge uge namij dauryoqnem. Deqa Qotei a iga ti naŋgi qa ti minjinj ani oqetej.

⁴⁻⁵ Bole, iga une yoqnsim laqnem deqa iga moreñesobulem. Ariya bati deqa Qotei a iga qa tulaŋ dulosiq qalaqalaigej deqa a na iga Kristus ombla ɣambile egej. A iga qa are boleiyej aqa kumbra dena a na iga eleŋej. ⁶ Osiqa iga Kristus Yesus ombla olo subq na tigelgtgobulosiqa iga laŋ qureq joqsi oqsiqa Kristus aqa awo jaram kobaq di awotgej. ⁷ Kristus Yesus aqa wau na Qotei a iga qa are tulaŋ boledamuiyosiq iga boletgej. Aqa kumbra di a na tamo uŋgasari kalil bunuqna brantoqnqab qaji naŋgi osornjroqnqas. ⁸ Niŋgi Yesus qa nuŋgo areqalo siŋgilatonabqa Qotei a niŋgi qa are boleiyej. Aqa kumbra dena a na niŋgi eleŋej. Niŋgi wau bole yonab dena Qotei na niŋgi eleŋosai. Qotei a niŋgi laŋa eleŋej awai saiqoji. ⁹ Od, niŋgi wau bole

yonab dena Qotei na ningi elenjosai. Deqa ningi nunjgo segi ñam soqtqa keresai. ¹⁰ Kristus Yesus aqa wau na Qotei a gago are bulyetgonaqa iga tamo ungasari bunuj brantem. Deqa kumbra bole bole kalil Qotei a nami iga dauryqajqa gereiyetgej qaji di iga dauryoqnsim walweloqnqom.

Kristus a moiyej dena a jeu kobotej

¹¹ Niñgi qalie, Juda nañgi muluñ aiyeqnub. Di nañgo kumbra. Deqa nañgi na niñgi misiliñgoqnsib endegsib merñgeqnub, “Niñgi muluñ aiyosai qaji tamo.” Nañgi nañgo segi banj na tamo nañgi muluñ breinjreqnub. Ariya niñgi geregere are qaliy. Niñgi Juda sai. Niñgi sawa bei bei qaji. ¹² Deqa niñgi nami Kristus aqaq di sosai. Niñgi isaq di soqneb. Niñgi nami Israel nañgi ti sosai dego. Qotei a marej, “E na Israel nañgi ingi bole bole enjrqai.” Osiqa aqa anjam di siñgilatosiq soqnej. Ariya a na ingi bole bole di niñgi enjwa marosaioqnej. Deqa niñgi ingi bole bole deqa tariñosaioqneb. Niñgi mandamq endi laña Qotei qaliesai soqneb. ¹³ Ariya bini niñgi Kristus Yesus beteryesosibqa Qotei aqa jojomq di unub. Nami niñgi isaq di sonabqa bati deqa Kristus a niñgi qa moisiq aqa leñ aiyej. Aqa kumbra dena a na niñgi joqsiqa Qotei aqa areq bej. ¹⁴ Kristus a segi na jeu kobotej deqa bini iga kalil koba na so bole unum. Nami Juda nañgi ti sawa bei bei qaji nañgi ti jeu atoqnsib soqneb. Deqa jen a nañgo ambleq di sosiqa nañgi potnjrej. Ariya Kristus a moisiq dena jen di waqtosiqa jeu kobotosiqa Juda nañgi ti sawa bei bei qaji nañgi ti turtnjrsiqa sawa qujaiq di atej. ¹⁵ A moiyej gam dena a na Moses aqa

dal anjam mutu kalil taqal atekritej. A na Juda naŋgi ti sawa bei bei qaji naŋgi ti turtnjrej deqa naŋgi tamo bunuj brantosib tamo qujaiosib unub. Kumbra dena Kristus na jey kobotosiq iga kalil lawo kumbraq di atej unum. ¹⁶ A na Juda naŋgi ti sawa bei bei qaji naŋgi ti turtnjrim naŋgi koba na tamo qujaiosib sqajqa deqa marsiq ḥamburbasq di moiyej. Moisiq dena a jey kobotej. ¹⁷ A bosiqa anjam bole endegsi palontoqnej, “Bini ningi jey turyqajqa kumbraq di unub.” A na anjam bole di niŋgi sawa isaq di unub qaji ti tamo ungasari jojom di unub qaji naŋgi ti palontosiq merngoqnej. ¹⁸ Kristus aqa wau dena iga koba na Mondor qujai ejunum. Deqa iga kalil are qujaitosim unum. Mondor dena gam waqtetgej deqa iga gaigai gago Abu Qotei aqa ulatamuq di brantoqnqom.

Kristen naŋgi Qotei aqa tal bul unub

¹⁹ Deqa bini niŋgi olo yaun tamo sosai. Ningi Qotei aqa angro tinctin unub. Ningi ti Qotei aqa segi tamo ungasari kalil naŋgi ti koba na was bole unub. ²⁰ Ningi Qotei aqa tal bul unub. Qotei a segi na tal di gereiyej. Qotei aqa anjam maro tamo naŋgi ti aqa medabu o qaji tamo naŋgi ti tal ai bul tigelejunub. Qotei a segi na tal di tigeltej. Kristus Yesus a segi tal ai tuma qaji. A segi na tal di singilatejunu. ²¹ Tal di aqa tanu kalil naŋgi Kristus beteryejunub deqa naŋgi kalil koba na singila na tigelejunub. Qotei na tal di gereiyoqnsiq unu. Deqa tal di kobaqujaoqnsiqa Tamo Koba aqa segi tal bul tigelejunu. ²² Ningi dego Kristus beteryejunub deqa Qotei na niŋgi ti aqa segi tamo ungasari kalil naŋgi ti koroingej unub. Deqa ningi

aqa segi so tal bul unub. Qotei aqa Mondor wo naŋgi aiyel na tal di gereiyosib miliqiq di unub.

3

Pol na sawa bei bei qaji naŋgi Kristus aqa anjam bole minjre minjre laqnu

¹ O ijo was, Qotei a niŋgi kumbra tulanq boledamu engej. E kumbra deqa saoqnsim laqnam tamo qudei na e ojsib tonto talq endi waibeb unum. E Pol. E na niŋgi sawa bei bei qaji aqaryaingwa osim deqa Kristus Yesus aqa wau ojeqnum. Utru deqa e tonto talq endi unum.

² Ningi queb, Qotei a e qa are boleiyosiq wau ebej. O ijo was kalil, Qotei a niŋgi qa degó are boleiyqajqa deqa e wau yeqnum. ³ Qotei na jeu kobotej anjam di nami ulitesoqnej ariya a na olo boleq atsiqa e osorbej. E deqa anjam truquyalá endi neŋgreŋyonum. ⁴ Ningi ijo anjam endi sisiyosib qaliesosib mariy, “Bole, Kristus aqa anjam nami uliesoqnej qaji di aqa utru Pol a geregere poiyeqnu.” ⁵ O ijo was, Qotei na uli anjam di tamo uŋgasari nami soqneb qaji naŋgi minjrosaioqnej. Ariya bini a na aqa Mondor aqa singila na uli anjam di babtosiq aqa anjam maro tamo naŋgi ti aqa medabu o qaji tamo naŋgi ti minjreqnu. ⁶ Uli anjam di aqa utru agiende. Qotei na sawa bei bei qaji naŋgi ti Juda naŋgi ti turtnjrsiqa sawa qujaiq di atej. Naŋgi Yesus aqa anjam bole ojejunub deqa naŋgi kalil tamo qujaiosib iŋgi bole bole Qotei a nami Kristus Yesus aqa wau na naŋgi enjrqa marej qaji di oqab. ⁷ E Yesus aqa anjam bole di mare mare laqajqa deqa

Qotei a e qa are boleiyosiqa e wau tamo atej. Osiqa aqa segi singila kobaquja e ebej. ⁸ E tamo bolesai. Qotei aqa segi tamo ungasari kalil naŋgi na e tulan̄ bunbejunub. Di unŋum. Qotei a e qa are boleiyej deqa e sawa bei beiq di Kristus aqa anjam mare mare laqnum. Kristus aqa anjam agiende. A na iŋgi tulan̄ bole bole iga egwas. Iŋgi bole bole di aqa utru iga na ubtosim marqa kerasai.

⁹ Niŋgi qalie, Qotei a mandam ti iŋgi iŋgi kalil ti atelen̄ej unub. Ariya kumbra a yqajqa nami aqa areqaloq di soqnej qaji di a na ulitej. Bini a na aqa areqalo di olo boleq atqa marsiq e wau ebej. ¹⁰ Od, a na aqa segi qalie ti powo ti boleq atqa marsiq e wau ebej. Deqa lan̄ aŋgro singila kokba ti mondor lan̄ goge di unub qaji naŋgi ti bini Qotei aqa areqalo di unoqnsib geregere poinjreqnu. Qotei aqa areqalo agiende. A na Juda naŋgi ti sawa bei bei qaji naŋgi ti turtnjsim sawa qujaiq di atqas. ¹¹ Tulan̄ nami Qotei a kumbra di yqajqa are qalej. Ariya bini a gago Tamo Koba Kristus Yesus aqa wau na kumbra di yeqnu. ¹² Iga Yesus qa gago areqalo singilateqnum deqa iga ulaosaieqnum. Iga bole qalieonum, iga Qotei aqa ulatamuq di brantqajqa gam agi Yesus a segi qujai. ¹³ Deqa ningi quiy. E ningi qa osim Yesus aqa wau ojeqnum. E wau di ojeqnum deqa e gulbe koba qoboiyeqnum. Niŋgi deqa are koba qalaib. Niŋgi are koba qalqab di niŋgi ulonqab. Deqa ningi ijo gulbe deqa areboleboleiŋgem. Ijo gulbe dena niŋgi aqaryaiŋgimqa niŋgi Qotei ombla so bole gaigai sqab.

Pol a Efesus Kristen naŋgi qa pailyeqnu

¹⁴ Deqa ijo was, e siŋga pulutoqnsim Abu Qotei binjiyeqnum. ¹⁵ A tamo uŋgasari kalil laŋ ti mandam ti di unub qaji naŋgo Abu. Deqa a na naŋgo ñam segi segi breiyetnjreqnu. ¹⁶ E ningi qa endegsim pailyeqnum, “O Abu, ni nami iŋgi tulaŋ bole bole Efesus Kristen naŋgi gereiyetnjrem. Deqa ni naŋgo are miliq di ino Mondor atim soqnim dena naŋgi tulaŋ siŋgilaqab. ¹⁷ Amqa naŋgi Kristus qa naŋgo areqalo siŋgilatesoqnib kumbra dena Kristus a naŋgo are miliq di sqas. O Abu, ni na Efesus Kristen naŋgi siŋgilatnrimqa qalaqalaiyo kumbra naŋgo are miliq di tulaŋ siŋgilatib soqneme. Mandam na ñam jirim ojesonaqa ñam a siŋgila na tigelejunu dego kere.” O ijo was, e ningi qa degsim Qotei pailyeqnum. ¹⁸⁻¹⁹ Deqa ningi ti Qotei aqa segi tamo uŋgasari kalil naŋgi ti siŋgila osib Kristus aqa qalaqalaiyo kumbra qa geregere qalieosib soqniy. Aqa qalaqalaiyo kumbra di tulaŋ kobaquja. A tulaŋ olekoba. A tulaŋ goge koba. A tulaŋ guma koba. Od, Kristus aqa qalaqalaiyo kumbra dena powo ti qalie ti kalil tulaŋ bunyejunu. Deqa ningi aqa qalaqalaiyo kumbra qa geregere qalieosib soqniy. Soqnib iŋgi bole bole kalil Qotei na ekritosiq keretejunu qaji di dego nunŋoq di maqesqas.

²⁰ Qotei aqa siŋgila a gago are miliq di waeqnu. Aqa siŋgila dena gago areqalo ti pailyo ti kalil tulaŋ bunyejunu. ²¹ Deqa Qotei aqa segi tamo uŋgasari kalil naŋgi Kristus Yesus aqa ñam na bati gaigai Qotei aqa ñam soqtoqnsib gilsib gilsib diŋo bati itqab. Bole.

4

Iga Kristus aqa jejamu qujai

¹ E Pol. E Tamo Koba aqa wau ojeqnum deqa e tonto talq endi unum. Qotei na ningi a dauryqa osiq metnej. Deqa e nunjo are tigelteqna ningi kumbra Qotei a tulan areareteqnu qaji di yoqnsib walweloqniy. ² Osib ningi nunjo segi ñam aguq atoqnsibqqa ningi segi segi qa lawo kumbra yoqniy. Kristen tamo qudei na ningi une bei engibqa ningi kamba olo nañgi qa urur minjinj oqaiq. Ningi nañgi qalaqalainjroqnsib gulbe nañgi na ningi engeqnuq qaji di qoboiyetnjroqniy. ³ Osib ningi nunjo Kristen was kalil nañgi koba na are qujaitosib lawo na sqajqa singilaoqniy. Kumbra di agi Qotei aqa Mondor na iga osorgeqnu. ⁴ Iga kalil Kristus aqa jejamu qujai unum. Iga kalil Mondor qujai ejunum. Qotei na ningi ingi qujai qa tarinjqa osiq metnej. Ingi qujai di agi lañ qureq diunu. ⁵ Tamo Koba qujai dego unu agi Kristus. Iga a qa qujai gago areqalo singilateqnum. Iga kalil yanso qujai em. ⁶ Qotei qujai unu. A gago kalil qa Abu. A na qujai tamo ungasari kalil nañgi taqatnjreqnu. A nañgo are miliq di waueqnu. A nañgo ambleq diunu.

⁷ Kristus a iga kalil qa are boleiyosiq segi segi singila egej. ⁸ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib neñgreñyeb unu,

“Qotei a tonto tamo garnekoba nañgi eleñosiqa joqsiq lañ goge oqe.”

Oqsiq dia nañgi singila enjrej.”

⁹ O ijo was, Kristus a lañ goge oqe anjam di aqa utru agiende. A mati oqosai. A mati moiyo qureq

aiyej. ¹⁰ Aisiq dena olo tulan̄ goge oqsiq laj̄ qure kalil buňyekritosiq torei oqej. A degyej. Di kiyaqa? A na ingi ingi kalil ekritosim keretqajqa deqa. ¹¹ Deqa a segi qujai na tamo nañgi singila enjreqnu. Tamo qudei nañgi a na singila enjreqnaqa nañgi aqa anjam mare mare laqnub. Tamo qudei nañgi a na singila enjreqnaqa nañgi aqa medabu oqnsib aqa anjam babteqnub. Tamo qudei nañgi a na singila enjreqnaqa nañgi aqa anjam bole palontoqnsib tamo uñgasari nañgi are bulyetnjreqnub. Tamo qudei nañgi a na singila enjreqnaqa nañgi Qotei aqa anjam plaltoqnsib Kristen tamo uñgasari nañgi taqatnjreqnub. ¹² Kristus na tamo nañgi di singila enjreqnu. Di kiyaqa? Nañgi na kamba iga Qotei aqa segi tamo uñgasari singilatgimqa iga Kristus aqa wau geregere ojqajqa deqa. Gago wau dena Kristus aqa jejamu a so bole sqas. Kristus aqa jejamu agi iga segi. ¹³ Wau di gilsim gilsim mondon̄ iga kalil gago areqalo torei Kristus qa singilaboletosim koba na are qujaitosim sqom. Sosim bati deqa iga kalil Qotei aqa Niri qa bole qaliekom. Kumbra dena iga tulan̄ boleoqnsim singila ti sosim Kristus aqa segi kumbra bole kalil ekritosim keretqom. ¹⁴ Gisan̄ tamo nañgi maqu kumbra yoqnsib anjam koba laja laja maroqnsib laqnub. Jagwa na yuwal tigelteqnaqa oqe aiyeqnu dego kere anjam dena tamo uñgasari qudei nañgo areqalo niñaqyetnjreqnu. Ariya iga aŋgro kiňilala bul sqasai deqa anjam dena gago areqalo niñaqyetgwasai. ¹⁵ Iga gisan̄ anjam di qusim dauryqasai. Iga qalaqalaiyo kumbra dauryoqnsim anjam bole segi maroqñqom. Osim dena iga kalil boleoqnsim singilaoqnsim gago Gate Koba Kristus

beteryesqom. ¹⁶ Iga kalil Kristus aqa jejamu qujai unum deqa iga qudei aqa bañ bul. Iga qudei aqa sinja bul. Iga qudei aqa ɣamdamu bul. A na aqa bañ ti sinja ti ɣamdamu ti di turtoqnsiqa qujaite-junu. Deqa iga segi segi kalil Kristus beteryoqnsim aqa wau geregere ojoqnsim aqa qalaqlaiyo kumbra dauryoqnnqom. Kumbra dena iga tulanq boleoqnsim siŋgilaqnnqom.

Niŋgi so bunuj ti areqalo bunuj ti soqniy

¹⁷ Deqa e Tamo Koba aqa ñam na niŋgi siŋgila na endegsi mern̄gwai. Sawa bei bei qaji naŋgo are-qalo tulanq niňaqejunu deqa niŋgi na naŋgo kumbra uge uge olo dauryosib walwelaib. ¹⁸ Naŋgo qalie ti powo ti tulanq ambruejunu. Naŋgi tulanq na-narioqnsib laqnub. Naŋgo are miligi geteñejenunu. Deqa Qotei aqa ɣambile naŋgoq di sosai. ¹⁹ Naŋgi kumbra uge uge yoqnsib ariya naŋgi deqa jemain-jrosaieqnu. Naŋgi torei kumbra ugeq aiyejunub. Naŋgi kumbra uge jigat yqajqa are tulanq prugnjre-qnu.

²⁰⁻²¹ E qalie, niŋgi Kristus aqa anjam ojejunub deqa niŋgi sawa bei bei qaji naŋgo kumbra uge di dauryosaieqnu. Nami anjam plalto tamo naŋgi na Kristus aqa anjam mern̄geqnab niŋgi quoqneb. Anjam di gisanq sai. Di Yesus aqa anjam bole. ²² Niŋgi so namijq di sosib walweloqneb bati deqa so namij dena niŋgi gisanqeinqa na niŋgi kumbra uge uge yqajqa are prugn̄goqnej. Nuŋgo kumbra dena niŋgi padalqa gamq di breingoqnej. Deqa bini niŋgi so namij di torei uratiy. ²³ Uratosib areqalo bunujq di soqniy. ²⁴ Niŋgi so bunuj osib gara bul jigsib soqniy. Qotei na niŋgi a bul sqa marsiqä

nun̄go so bunuj di gereiyetŋej. Niŋgi qalie, tamo naŋgi so bunujq di unub qaji naŋgo kumbra tulan̄ bole tiŋt̄in̄ branteqnu. Deqa naŋgi Qotei aqa segi kumbra boleq di unub.

²⁵ Deqa niŋgi gisan̄ kumbra kalil uratekritosib anjam bole segi Kristen tamo ungasari naŋgi minjroqniy. Niŋgi kalil Kristus aqa jejamu qujai unub deqa niŋgi kumbra degyoqniy. ²⁶ Niŋgi minjin̄ oqimqa ariya niŋgi urur minjin̄ kobotiy. Niŋgi minjin̄ ti soqnib qoloaiq. Qoloqas di niŋgi olo une bei ato uge. ²⁷ Niŋgi urur minjin̄ kobotqasai di niŋgi Satan gam waqtetibqa a na niŋgi olo uneq breiŋgwas. ²⁸ Ariya bajin̄ tamo naŋgi olo bajin̄aib. Naŋgi naŋgo segi baŋ na wauoqnsib dena ingi ingi oqnsib tamo ungasari ingi qa truqueqnub qaji naŋgi aqaryainjroqnebe. ²⁹ Niŋgi nun̄go medabu waqtoqnsib anjam uge maroqnaib. Niŋgi anjam bole segi maroqnsib dena tamo ungasari gulbe ti unub qaji naŋgi singilatnjroqniy. Yimqa nangi nun̄go anjam quoqnib dena Qotei a naŋgi qa are boleiyosim kumbra bole enjroqnsas. ³⁰ Qotei na aqa toqor niŋgi engej deqa niŋgi aqa segi tamo ungasari unub. Toqor di agi aqa Mondor Bole. Diŋo batiamqa a nun̄go uneq na niŋgi torei awaingwas. Deqa niŋgi na Mondor di are gulbe yaib. ³¹ Niŋgi are uge ti minjin̄ ti ŋiriŋ ti qoto ti misiliŋ anjam ti kumbra uge uge ti kalil torei uratiy. ³² Osib niŋgi na nun̄go Kristen was naŋgi kumbra bole bole enjroqnsib naŋgi qalaqlainjroqnsib naŋgo une kobotetnjroqniy. Qotei a Kristus aqa ñam na nun̄go une kalil kobotetŋej deqa niŋgi na kamba olo nun̄go Kristen was naŋgo une dego kobotet-

njroqniy.

5

Niñgi suwanj qaji tamo uñgasari sosib suwanjoq di laqniy

¹ Qotei na niñgi tulañ qalaqalaingeqnu. Niñgi aqa segi añgro tiñtiñ unub deqa kumbra a segi yeqnu qaji di niñgi dego dauryosib yoqniy. ² Kristus na iga tulañ qalaqalaigosiq aqa segi ñambile uratosiq iga qa moiyej. Dego kere niñgi qalaqalaiyo kumbra dauryosib walweloqniy. Atra tamo nangi atraiyo inđgi inđgi sabanj quleq ti bolequja di oqnsib Qotei atraiyeqnub dego kere Kristus na aqa segi ñambile Qotei atraiyosiq moinaqa Qotei a deqa tulañ areboleboleiyej.

³ Niñgi sambala kumbra yaib. Niñgi kumbra jigat dego yaib. Niñgi tamo qudei nañgo inđgi inđgi qa mamaulñgaiq. Nuñgo ambleq di kumbra uge deqaji saiq. Iga Qotei aqa segi tamo uñgasari unum deqa iga kumbra kalil deqaji dauryqasai. ⁴ Anjam jiga ti nanari anjam ti alañ anjam ti di dego niñgi maroqnaib. Iga anjam deqaji marqom di kumbra bolesai. Deqa niñgi anjam bei marqa oqnsib anjam bole segi maroqnsib Qotei biñijoqniy. ⁵ Niñgi endegsib qalieoiy. Tamo bei a sambala kumbra ti kumbra jiga ti mamaul kumbra ti dauryqas di Kristus aqa Abu Qotei wo nañgi aiyel na a taqatqasai. Osib aqa Mandor Kokba sqasai dego. Mamaul kumbra di gisañ qotei qa louo bul.

⁶ O ijo was, tamo qudei na niñgi kumbra uge deqaji yqajqa titñgoqnsib anjam laña laña merñgoqniqbqa niñgi nañgo anjam di quisib

dauryaib. Tamo uŋgasari Qotei aqa anjam gotranjyeqnub qaji naŋgi kumbra uge deqaji yeqnub deqa Qotei a naŋgi qa tulaj minjinj oqeteqnu. ⁷ Deqa ningi tamo uŋgasari deqaji naŋgi ti beteroqnaib. ⁸ Niŋgi nami ambruq di soqneb. Ariya bini Tamo Koba a na ningi elenjosiq aqa suwaŋoq di atej unub. Deqa ningi suwaŋ qaji tamo uŋgasari sosib suwaŋoq di laqniy. ⁹ Suwaŋ a na kumbra endeqaji babteqnu. Tamo uŋgasari suwaŋoq di unub qaji naŋgi kumbra bole bole yeqnub. Naŋgi kumbra tintaŋ dauryeqnub. Naŋgi anjam bole mareqnub. ¹⁰ O ijo was, kumbra kalil Tamo Koba a tulaj areareteqnu qaji di ningi geregere qalieqa osib dauryoqniy. ¹¹ Osib tamo uŋgasari ambruq di sosib kumbra uge uge yeqnub qaji naŋgi ti beteroqnaib. Naŋgi kumbra deqaji yeqnub deqa naŋgi kumbra bole bei babsaieqnub. Deqa ningi na tamo uŋgasari naŋgi di endegsib minjroqniy, “Nuŋgo kumbra di uge.” ¹² Tamo uŋgasari ambruq di unub qaji naŋgi ulioqnsib kumbra yeqnub. Di kiyaqa? Naŋgo kumbra di tulaj ugedamu. Deqa iga naŋgo kumbra uge qa yala marqasai bole sai. Marqom di iga jemaigwas. ¹³ Ariya suwaŋ a na kumbra kalil boleq ateqnu. ¹⁴ Suwaŋ a kumbra bei boleq atqas di a suwaŋobulqas. Agi anjam bei endegsi unu,

“O tamo ɿeiejunum qaji ni olo subq na tigel.
Yim Kristus na ni suwaŋ emqas.”

¹⁵ Deqa ijo was, ningi nuŋgo segi segi walwel geregere taqatosib soqniy. Ningi nanari tamo bulosib walwelaib. Ningi powo ti sosib walweloqniy. ¹⁶ Bini bati uge. Deqa ningi bati laŋa

ñan̄guiyaib. Bati soqnim niñgi Qotei aqa kumbra yoqniy. ¹⁷ Niñgi nanari kumbra yoqnaib. Niñgi Tamo Koba aqa areqalo geregere qalieosib dauryoqniy.

¹⁸ Niñgi ya uge uyoqnsib nanarioqnaib. Kumbra dena niñgi ugeugeinjwas. Deqa niñgi Qotei aqa Mondor aqa kumbra dauryoqnbqa a na niñgi taqatñgesqas. ¹⁹ Niñgi nuñgo Kristen was nañgi ti koba na anjam maroqnsibqa bati deqa niñgi Qotei qa louoqniy. Lou qudei neñgrenq di unu qaji dena ti lou qudei Qotei aqa Mondor na nuñgo are miliq di tigelteqnu qaji dena ti niñgi Qotei qa louoqniy. Osib nuñgo medabu na ti nuñgo are miligi na ti Tamo Koba a qa louoqniy. ²⁰ Kumbra kiye nuñgoq di brantognim, unjum, niñgi bati gaigai gago Tamo Koba Yesus Kristus aqa ñam na Qotei biñjyoqniy.

Pol a tamo uña wo nañgi anjam minjrej

²¹ Kristus a nuñgo Tamo Kobaunu deqa niñgi a qa ulaoqnsibqa Qotei aqa tamo uñgasari kalil nañgo sorgomq di soqniy.

²² O uñgasari, niñgi Tamo Koba aqa sorgomq di unub deqa niñgi nuñgo gumbuluñ nañgo sorgomq di dego soqniy. ²³ Kristus a gago gate koba unu dego kere nuñgo gumbuluñ nañgi nuñgo gate unub. Iga kalil Kristus aqa jejamu qujai unum. A na iga eleñej. ²⁴ O uñgasari, Qotei aqa tamo uñgasari nañgi Kristus aqa sorgomq di unub dego kere niñgi bati gaigai nuñgo gumbuluñ nañgo sorgomq di soqniy.

²⁵ O tamo, niñgi na nuñgo ñauñ nañgi tulan̄ qalaqalainjroqniy. Agi Kristus na aqa segi

tamo ungasari naŋgi tulanq qalaqalainjrsiq aqa segi ɻambile uratosiq naŋgi qa moiyej dego kere.

²⁶ Kristus a ya na ti aqa segi anjam na ti naŋgi yansnjrej deqa naŋgi Qotei aqa kumbra boleq di unub. ²⁷ Kristus a naŋgi qa moiyej. Di kiyaqa? A na naŋgi aqa segi qa marsim naŋgi Qotei aqa kumbra boleq di atim naŋgi tulanq boledamu une saiqoji sqajqa deqa. ²⁸ Deqa tamo, niŋgi nungo ɻauŋ naŋgi dego tulanq qalaqalainjroqniy. Agi niŋgi nungo segi jejamu qalaqalaiyeqnub dego kere. Tamo naŋgi naŋgo ɻauŋ naŋgi qalaqalainjrqab di naŋgi naŋgo segi jejamu dego qalaqalaiyqab. ²⁹ Iga qalie, tamo naŋgi naŋgo segi jejamu jeutosiaeqnub. Naŋgi naŋgo jejamu geregereiyoqnsib ingi bole bole anaiyeqnub. Kristus na aqa segi tamo ungasari naŋgi geregereinjreqnu dego kere. ³⁰ Iga kalil Kristus aqa jejamu qujai unum. Iga segi segi aqa singa ti banj ti unum. ³¹ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib neŋgreŋyeb unu, “Tamo bei na aqa ai abu naŋgi uratnjrsimqa aqa segi ɻauŋ wo beterosib jejamu qujaitosib sqab.” ³² Qotei aqa uli anjam di tulanq kobaquja. E na Kristus a ti aqa segi tamo ungasari naŋgi ti sigitnjrsim agi niŋgi merŋgonum.

³³ O tamo, Qotei a niŋgi qa osiq anjam di marej. Deqa niŋgi na nungo ɻauŋ naŋgi qalaqalainjroqniy. Niŋgi nungo segi jejamu qalaqalaiyeqnub dego kere. Ariya ungasari, niŋgi kamba dego nungo gumbulun naŋgo sorgomq di sosibqa naŋgi kumbra bole enjroqniy.

Pol a aŋgro naŋgi ti naŋgo ai abu naŋgi ti anjam minjrej

¹ O aŋgro, niŋgi na Tamo Koba a beteryejunub deqa niŋgi nunjo ai abu naŋgo anjam dauryoqniy. Niŋgi kumbra degyqab di bolequja. ²⁻³ Agi Qotei a dal anjam endegsi marej, “Ni ino ai abu naŋgo sorgomq di sosim naŋgo anjam dauryoqne.” Os-iqa olo anjam endegsi totoryej, “Ni degyqam di ni bole sosim mandamq endi so kobaiyqam.” Qotei a anjam degsi totoryej. A nami dal anjam bei marqa osiqa anjam degsi totoryosaioqnej.

⁴ O abu, ningi na nunjo aŋgro naŋgo areqalo ugetetnjraib. Naŋgi minjin̄ oqetnjro uge. Ningi Tamo Koba aqa ɣamgalaq di naŋgi dalnjroqnsib tingitnjroqniy.

Pol a kaŋgal tamo naŋgo wau qa gate naŋgi ti anjam minjrej

⁵⁻⁶ O kaŋgal tamo niŋgi quiy. Niŋgi nunjo wau qa gate naŋgo sorgomq di sosibqa naŋgi qa ulaoqniy. Niŋgi Kristus qa wau bole yeqnub dego kere niŋgi gaigai nunjo wau qa gate naŋgi qa wau bole yoqniy. Niŋgi gisan̄ na naŋgo ɣamgalaq di laŋa wau bole yobulaib. Niŋgi Kristus aqa kaŋgal tamo dego unub. Deqa niŋgi nunjo are miligiq na Qotei aqa areqalo dauryosib nunjo wau qa gate naŋgi qa wau bole yoqniy. ⁷ Niŋgi mandam tamo naŋgi segi wauetnjrosaieqnub. Niŋgi Tamo Koba a dego waueteqnub. Niŋgi deqa are qaloqnsib are bole na nunjo wau qa gate naŋgi wauetnjroqniy. ⁸ Niŋgi are qaliy. Niŋgi wau bole yqab di Tamo Koba a na kamba awai boledamu eŋgwas. Niŋgi

kanjal tamo unub kiyo niŋgi kanjal tamo sai kiyo di uŋgum. Niŋgi wau bole yoqniy.

⁹ Ariya wau qa gate, niŋgi dego nunjo kanganal tamo naŋgi kumbra bole enjroqniy. Niŋgi naŋgi ula enjroqnaib. Tamo Koba a laŋ goge di unu. A nunjo Tamo Koba unu. A kanganal tamo naŋgo Tamo Koba dego unu. Aqa ḥamgalaq di tamo uŋgasari kalil naŋgi kerekere unub deqa a kumbra qujai na naŋgi peginqreqnu. Niŋgi deqa are qaloqnsib nunjo kanganal tamo naŋgi kumbra bole enjroqniy.

Niŋgi qoto tamo bulosib qoto qa iŋgi iŋgi jigeleŋoiy

¹⁰ Ariya e ijo anjam getentqai. Niŋgi Tamo Koba a beteryejunub deqa niŋgi aqa siŋgila kobaquja osib siŋgila na tigelesoqniy. ¹¹ Osib qoto qa iŋgi iŋgi Qotei na niŋgi engeqnu qaji di jigeleŋosib siŋgila na tigelosib Satan aqa gisaŋ anjam ti aqa uli kumbra ti gotraŋyoqnsib qotoqniy. ¹² Niŋgi geregere are qaliy. Iga mandam tamo uŋgasari naŋgi ti qotosaieqnum. Iga laŋ goge qaji siŋgila ti Satan aqa mondor uge uge naŋgi ti aqa gate kokba naŋgi ti qoteqnum. Naŋgi kalil ambru qa bati endeqa mandam taqatoqnsib unub. ¹³ Deqa bati uge endi niŋgi qoto qa iŋgi iŋgi Qotei na engeqnu qaji di elenjosib siŋgila na tigelosib qotoqniy. Yim bunuqna qoto koboamqa niŋgi siŋgila na tigelesqab.

¹⁴ Deqa niŋgi siŋgila na tigelesqa marsibqa anjam bole alalag bul di tigsib tigeloiy. Osib kumbra bole tintaŋ gara jugo bul jigsib dena nunjo are targa kabutiy. ¹⁵ Qotei na jeu kobotej deqa iga a ti are qujaitosim unum. Anjam bole di niŋgi singa tatal bul jigsib mare mare laqniy.

¹⁶ Niŋgi qoto qa iŋgi iŋgi kalil di jigekritosib ariya Yesus qa dego nunŋo areqalo singilatosib soqniy. Nunŋo areqalo di dumu bul osib tigeloiy. Yimqa tamo uge Satan na qaja ti ɣamyuwo ti niŋgi qa waiyoqnimqa nunŋo dumu dena niŋgi na qaja ti ɣamyuwo ti di gotranyoqnqab. ¹⁷ Qotei na niŋgi eleŋej aqa kumbra di niŋgi gate tatal bul jigsib soqniy. Sosib Mondor aqa sebru dego ojsib dena qotoqniy. Sebru di Qotei aqa anjam. ¹⁸ Niŋgi Mondor aqa singila na gaigai Qotei pailyoqniy. Niŋgi aqarataib. Niŋgi Qotei na aqaryaŋwa maroqnsib pailyoqniy. Niŋgi pailyqajqa urato uge deqa niŋgi geregere ɣam atoqnsib soqniy. Sosib Qotei aqa segi tamo unŋgasari kalil naŋgi qa pailyoqniy. ¹⁹ Osib e qa dego endegsib pailyoqniy, “O Abu, ni na Pol aqa medabu singilatetimqa a ulaqasai. A ino anjam bole nami uliesoqnej qaji di ubtoqnsim tamo unŋgasari naŋgi minjroqnnqas.” ²⁰ O ijo was kalil, Qotei na e qariŋbonaqa e aqa anjam bole di mare mare laqnem deqa jeu tamo naŋgi na e tonto talq endi waibeb unum. E anjam bole di marqajqa wau ti. Deqa niŋgi e qa Qotei pailyoqniqbqa a na e singilatboqnim e ulaqasai. E aqa anjam di singila na tamo unŋgasari naŋgi minjroqnnqai.

Anjam getento

²¹ Ariya Tikikus a nunŋoq bqo deqa a na ijo wau kalil qa niŋgi saiŋgwas. Tikikus a gago Kristen was bole. A Tamo Koba aqa wau tamo bole. ²² E na a qariŋyonum nunŋoq bqo. Iga kiyersim unum di a na niŋgi mernŋgwas. Osim nunŋo are singilatetŋgwas.

²³ O Kristen was kalil, Tamo Koba Yesus Kristus aqa Abu Qotei wo naŋgi aiyel na nuŋgo are latetŋgebe. Osib niŋgi aqaryainŋibqa niŋgi naŋgi aiyel qa nuŋgo areqalo siŋgilatoqnsib qalaqlaiyo kumbra dauryoqniy. ²⁴ Tamo uŋgasari kalil gago Tamo Koba Yesus Kristus qalaqlaiyqajqa uratosaeqnub qaji naŋgi qa Qotei a are boleiyeme. Bole.

**Yesus Aqa Anjam Bole 2000
The New Testament in the Anjam language of Papua
New Guinea, 2000 edition
Nupela Testamen long tokples Anjam long Niugini,
2000**

Copyright © 2000 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Anjam

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2001-01-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

6bd977a8-0139-583b-a367-c04faf6223cc